

Dialog społeczny i skuteczne państwo - Wysłuchanie społeczne w Najwyższej Izbie Kontroli

11.5.2026 - | Najwyższa Izba Kontroli

W Najwyższej Izby Kontroli 6 maja br. odbyło się wyjątkowe spotkanie z kilkudziesięcioma przedstawicielami instytucji społeczeństwa obywatelskiego: organizacji pracodawców i związków zawodowych reprezentowanych w Radzie Dialogu Społecznego, samorządów zawodowych oraz organizacji społecznych.

Wydarzenie otworzyło nowy etap współpracy NIK ze stroną społeczną w obszarze planowania działań kontrolnych.

W spotkaniu uczestniczyli m.in. parlamentarzyści związani z sejmową Komisją do Spraw Kontroli Państwowej: przewodniczący Marek Sawicki i poseł Przemysław Witek, reprezentanci Kancelarii Sejmu oraz przedstawiciele Najwyższej Izby Kontroli. Aktywny udział w wydarzeniu wzięli dyrektorzy departamentów kontrolnych, przedstawiciele zespołu odpowiedzialnego za planowanie pracy Izby oraz pracownicy zajmujący się analizą skarg i wniosków wpływających do NIK.

Szczególne znaczenie miała obecność przedstawicieli organizacji, które brały udział w publicznym wysłuchaniu poprzedzającym wybór prezesa NIK, które odbyło się w Sejmie RP we wrześniu minionego roku.

Wspólna odpowiedzialność za jakość państwa

Otwierając spotkanie prezes NIK Mariusz Haładyj podkreślał, że sprawne państwo to przede wszystkim sprawnie działające instytucje publiczne – zdolne nie tylko do przestrzegania procedur, ale przede wszystkim do skutecznej realizacji zadań publicznych. Uczestnicy zgodnie wskazywali, że współczesne wyzwania wymagają większego zaangażowania obywateli i organizacji społecznych w procesy kontrolne i konsultacyjne.

Przewodniczący Sejmowej Komisji ds. Kontroli Państwowej pan Marek Sawicki zwrócił uwagę na potrzebę odbudowy zaufania do instytucji konstytucyjnych oraz wzmacniania ich autorytetu poprzez rzetelny nadzór i transparentność działań państwa. Podkreślił również znaczenie Najwyższej Izby Kontroli jako jednej z kluczowych instytucji odpowiedzialnych za ocenę funkcjonowania administracji publicznej.

Mariusz Haładyj wskazał, że głównym celem spotkania jest włączenie przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w proces planowania pracy Najwyższej Izby Kontroli. Nawiązując do swojego doświadczenia pracy w administracji rządowej wspominał, że wiele dobrych efektów przynosiła współpraca z organizacjami społecznymi, a także organizacjami reprezentującymi przedsiębiorców i pracowników.

Przedstawił również skrótowo zmiany organizacyjne wynikające z wprowadzenia nowego statutu NIK, które oparły strukturę Izby na sześciu „klastrach tematycznych”, składających się z właściwego departamentu kontrolnego i delegatur specjalizujących się w określonych zagadnieniach, podkreślając, że celem zmian jest osiągnięcie przez Izbę zdolności do prezentacji systemowego obrazu i oceny funkcjonowania państwa w poszczególnych obszarach jego działalności.

Pierwsze takie spotkanie w historii NIK

Jak zaznaczył Mariusz Haładyj, była to pierwsza tego typu inicjatywa w historii Najwyższej Izby Kontroli. Spotkanie zostało zaplanowane nie jako jednorazowa debata, lecz początek trwałej współpracy pomiędzy NIK a organizacjami społecznymi i eksperckimi, która będzie przybierać elastyczne i dostosowane do potrzeb i oczekiwań obu stron formy. Prezes podkreślił, że NIK zamierza aktywnie uczyć się współpracy z organizacjami społecznymi.

Duże znaczenie w agendzie wydarzenia miała dyskusja nad propozycjami tematów kontroli NIK, przekazanymi przez stronę społeczną w specjalnej ankiecie rozesłanej do nich przed spotkaniem. Istotną część wysłuchania stanowiło omówienie przez dyrektorów departamentów kontrolnych zagadnień, które zdaniem przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego powinny stać się przedmiotem zainteresowania NIK. W czasie spotkania omówiono 77 sugestii tematów kontroli zgłoszonych przez organizacje społeczne w ankiecie. Dotyczyły one wszystkich obszarów tematycznych, którymi NIK zajmuje się w działalności kontrolnej. Wiele z nich poruszało zagadnienia związane z funkcjonowaniem administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, ochrony zdrowia i stanem finansów publicznym. Nie zabrakło także zagadnień z zakresu gospodarki, ochrony środowiska, rolnictwa czy infrastruktury. W wielu przypadkach kierownictwo Izby i dyrektorzy departamentów zapowiedzieli możliwość uwzględnienia sugestii organizacji społecznych w planowanych kontrolach w całości lub w części. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele 37 organizacji społecznych.

Kontrola nastawiona na efekty

W dyskusji podkreślano, że sama zgodność kontrolowanych działań instytucji publicznych z obowiązującymi regulacjami nie może być dla NIK jedynym kryterium oceny. Równie istotna jest skuteczność realizowanych polityk publicznych oraz realny wpływ na podnoszenie jakości życia obywateli.

Przedstawiciele Izby wskazywali, że celem kontroli jest przedstawienie rzeczywistego obrazu funkcjonowania państwa - z perspektywy obywatela, pacjenta, przedsiębiorcy, ucznia czy osób wymagających szczególnego wsparcia. W centrum zainteresowania NIK znajdują się zatem konkretne problemy społeczne i systemowe, a nie wyłącznie formalna poprawność realizacji procedur.

Stała współpraca i wymiana doświadczeń

Uczestnicy wydarzenia wielokrotnie podkreślali, że doświadczenia organizacji społecznych i środowisk eksperckich mogą stanowić cenne źródło wiedzy o problemach wymagających interwencji państwa. Zapowiedziano kontynuację dialogu w podobnej, roboczej formule oraz regularną wymianę informacji i wypracowywanie rekomendacji zmian.

- Współpraca ze stroną społeczną to dla nas, jako instytucji, jest doświadczenie, które na pewno będziemy rozwijać. Zależy mi, żeby w procesie planowania kontroli wykorzystywać Państwa doświadczenia - zadeklarował prezes NIK i dodał: - Przestrzeń do naszej współpracy widzę także w rozmowie na temat wniosków, które wynikają bądź powinny wynikać z kontroli już przeprowadzonych.

Spotkanie pokazało, że skuteczne monitorowanie funkcjonowania państwa wymaga współpracy instytucji publicznych ze społeczeństwem obywatelskim oraz otwartości na doświadczenia i wiedzę różnych środowisk. To właśnie dialog, transparentność i koncentracja na realnych efektach działań

publicznych mają stanowić fundament nowego podejścia do kontroli państwowej.

List Marszałka Sejmu Włodzimierza Czarzastego do uczestników "Wysłuchania społecznego w NIK"

<https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/dialog-spoeczny-i-skuteczne-panstwo-wysluchanie-spoeczne-w-najwyzszej-izbie-kontroli.html>